

Essy-li spěwał,
Pitnje džělat,
Strowja cze
Eswójbny statok,
A twój hwjatok
Eradny je.

Sa staw spróžny
Napoje móžny
Lubosć ma;
Bóh pať hwórny
Pšes spać měrnny
Ežerstwošč da.

Nječ ty spěwaš,
Eswěrnje džělaš
Wšchědne dny;
Džen pať hwjaty,
Dušchi daty,
Wotpoczú ty.

S njebješ mana
Nječ czi hmana
Žiwnošč je;
Žiwa woda,
Kíž Bóh poda,
Wotfchew cze!

F.

Szerbiske njedželike kopjeno.

Wudawa so kóždu sobotu w Šmolerjez knižničječječni w Budyschjnje a je tam ja šchwórtlětnu pšchedplatu 40 np. dostacž.

Quasimodogeniti.

1. Jan. 5. 4.

„Wšhitko, šchtož so wot Boha je narodžilo, pšchewinje šwět, a našcha wěra je to dobyče, kotraž šwět je pšchewinyła.

Grichiski mudry běšche junu prajil: „Daj mi twjerdy dypk (punkt) i wonka šwěta, dha chzu zylš šwět i hokow wušbėhnyč“. Běšche na zylšm šchėrofin šwěče po tajkim punkče pytał, ale namakał jeho njeběšche. Šdžėžkuliž jeho wóczko pohladowasche, wšchudzom widžesche jenož kčėče a šwjadnjenje, porodjenje a wumrječe, nastacze a šhinjenje. Halleluja, je jedyn twjerdy punkt i wonka a i wjėrcha tuteho šwjadnjeneho, mřejazeho, hinjazeho šwěta, a tuton punkt rėka Jesuř Khrystuř, wczera a džėnřa a tónřamy do wěcznoščje, kotrňž morwy bėšche a hlaj wón je žiwy wot wěcznoščje hacž do wěcznoščje. Šchtóž je jeho namakał, tón je móž namakał, i kotrėž šwět i hokow wušbėhnyje. Pšchetož w Khrystuřu je bycze namakał, kotrėž pšchi wšchėm nastaczu wostawa, nalėczo, kotrėž njeřwjaduje, žiwjenje, kotrėž njeumrje. W Khrystuřu, tym horjėstanjėnym, wė wón řwoje najřnutřkowniřche žiwjenje wuřhowane, a řwój najřlubřchi měr wobarnowany, kaž Pawoł praji: „Nařche žiwjenje je postajene i Khrystuřom w Bosy“, a wot tuteho punkta bėži jemu jutrowna móž do wutrobny, kotraž jeho wušche šwěta posbėhuje. „Pšchetož tón, kiž w nař je, je móžniřchi dnyli tón, kiž na řwěče je,“ wyřka řwjaty Jan.

Teho dla móžemy prajicž: Esw hřšchje jutru, pšchetož wěra do horjėstanjeneho hřšchje dobywa. Křchėščjjanřka wěra pať njeje jenož řa-wěrne-džerjenje nėkajřeho řkutta, ani jenož pšchijecze nėkajřje wuczby; njewėrimy do řawinow, njewėrimy do wumyřlenjow, ale wėrimy do pšchony, do řesom Khrysta, kotrňž žiwy je a řwoje žiwjenje tym řobudzėli, kiž do njeho wėria. Wěra njeje nabožinřte řdacze, ale hromadujamkjenje wot wutrobny k wutrobje, wot ducha k duchėj, wot pšchony k pšchonyje. Wěra je mohł rjez tón řkof, i kotrnyž wutroba je wřchėch řolmow a nawalnoščow teho czařa řo wumóže na tón twjerdy punkt i wonka šwěta, kotrňž rėka Jesuř Khrystuř. Tego dla řo řwjaty Jan praira: „Šchtó je hewak, kiž šwět pšchewinje, řhba tón, kiž wėri, řo je Jesuř řyn Boži?“ Pšchetož Jesuř móže tamny twjerdy punkt jenož bycž, hdyž wón Boži řyn, hdyž towarřtvo i nim je towarřtvo i Bohom, hdyž wěra do njeho bōřke, wěczne, řwět pšchetraira žiwjenje řobudzėli. To je Janowe jutrowne wyřtanje, řo ta wěra do řyna Božeho nař řynow a džėczi Bože cžini, kaž nařch tekřtny řaw řo řapocžnje: „Kóždy, kiž wėri, řo Jesuř je Khrystuř, tón je řo wot Boha narodžil“ a nařche tekřtne řłowo nėřk dale praji: „Wšhitko, šchtož řo wot Boha je narodžilo, pšchewinje řwět.“ Bóh bėšche w Khrystuřu a řjedna — Khrystuř je pšchew wėru w řchėščjjanach a pšchewinje řwět.

Pšchecžiwnit wėry njeje po tajkim řadny řnadniřchi — dnyli řwět. Džiwne řłowo, tať huřto wopacžnje wuřložene a řrořumjene! Šdže leži tuton řwět a řchtó mjenuje jeho mjeřy? Luby pšchecželo, to řdny je hłupe cžinjenje,

porit posbėhnycz a prajicz chyzcz: To je śwēt, a tamne njeje śwēt. Pšchetoz woboje je werno: „Zyly śwēt leži w slym“ a na wopaf: „Wšhitko Bože stworjenje je dobre a niczo njeje k saczišnieniu, sctoz s dzakowanjom pšchijima. Pšchetoz wone so wuřwjeczi s Božim słowom a s modlitwu.“ Chzemy-li prawje rēczech, dha dyrbinu prajicz: Szwēt je wšhitko, sctoz pšchecziwo śwjatemu Duchej je. To je tón śwēt w nař, mjenujzj našy starj Gadam s jeho lóřchtami a slymi žadořczemi, a to je tón śwēt s wonka nař se šwojim wabjenjom a šwarjenjom. Ale to najwažniřche je, so ty spóřnajeřch, kajke so to tebi bycz sda, sctoz śwēt rēka, hdze pola tebe tón punkt je, na kotrymž twój śwēt, to, sctoz ja tebe śwēt je, so s hokow wuřbėhnycz dyrbi, njech je wulke abo małe. Pola Esau bėřche śwēt hokowe warjenje, pola Simřona Delila, pola Judascha móřchniczka. Teho dla spytuj řebje, hdze twój pšchecziwnik je, kotrehož ma twoja wėra pšchewinycz, na kotrym řranlwyym punkczje chze cze śwēt pšchimacz, njech je se šwojim lóřchtom abo se šwojim hroženjom.

A pócziuje-li czi řtyřkwo bycz pšchi tajkim bėdřenju s tak móznyym njeřpšcheczelom a prajchew-li so bojařnje: kak mózu ja řlabe džeczo śwēt pšchewinycz? dha hladař na řhryřtuřa, kak wón k šwojim wuczomnikam řtupiwřchi džejche: „Budžczē řtrořchni, ja řym tón śwēt pšchewinyk.“ Wufn na řhryřczczē, kak wón je śwēt pšchemóht. Wón je śwėtny lóřcht pšchewinyk tam w puřczinje, hdzj jeha řpytowař wabjeřche: „Szy-li Boži řyn, dha rjekn, so tute řamjenje řhlėb budža; to wšhitko chzu czi dacz, je-li so dele panywřchi so ře mni modliřch.“ Wón je śwėtnu hrořu pšchewinyk tam w Gethjemane, jako tón hórki řhelich pijeřche, a tam na řřchizju, jako hłóř řpytowařja se řta hanjazyřch njeřpšcheczelom rjekny: „Szy-li Boži řyn, dha řtup dele s řřchizja“. Wón je wobaj řařaj pšchewinyk, pšches to, so pšchi Wótzu wořta, so řo jemu po lóřczczē řwėta nochzyřche, so wón śwėtnu hrořu řczėřpliwje pšcheczėřpi.

Řamjen.

Puczowanje po Božim piřmje

abo

tajke myřle nadeřdžech, Bože řłowo czitaja.

Podawa řwėrnj czitař „Řomhaj Wóh-a“.

1. knihi Móřřagowe, 35 řtaw.

Wrocziwřchi řo s Mesopotamiřceje, njebē řakub trařch teho dla tak bórřy do Bethela czahnyk, ale bėřche 10 řet pak w Suchothu, pak w Sichemje pšchewywal, s džėla, dokelž drje czujejche, so móže řo halle potom na tak řwjate mėřto pšchėřhdlicz, hdzj je najprjedny wřchón řwój dom hacz na dno wobnowil, s džėla dokelž teho dla řo njemóžejche rořřudžicz, so by wot řwojeju řonow tajke ponowjenje hacz na dno řadal.

2. Tehdom džejche řakub k řwojemu domu a k wšhitkim, kiž bėchu s nim, niž jenož k řwojimaj řonomaj, pšchicořnizomaj a džėczom, ale tež k řwojej czeledzi: Wřdajczē řo zuyřch bohow, kotřiz řu mjeř wami, tamnyřch bořłow, kotrež icze řobu pšchinjeřli s Mesopotamiřceje a kotrež řcze dotal mjeř řobu czerpili, a cziszczē řo pšches řwjate myczē, a pšchemėnczē řwoje drařty s nowymi, dokelž njebyřczczē řo wucziszczili, byřczczē-li řwoju dotalnu drařtu chzyli jenož wumycz.

Njeřřmy hižo řhonili, so bē řahel nanej domjazeho bořka, řherařima, řadnyka? Sa wřchē czahny je řo mjeř řraelskimi džėczimi je řluzbu, wėrnemu Bohej pořřwjeczenej, wjele pšchibóřřtwa řjenocziko. Njewėra a řiwkocž pytařchtej řepjery a pomoznikow w nuřy. Řunje tak je hiřczczē džėřka pšchi zunim pšchibóřřtwe, do kotrehož řwėtne džėczī řwola, a tam, hdzē řo řamym człowjekam wjazy řyřli bóřřka czeřcz wopofařuje.

W tutej řchtuczzy naspomnja řo přeni řař řwjate myczā, kotrež řu řo pořdžischo czařto pšchi wāřchnjach, pšches řakon pořta-

jemyř, nalořowale. S tehole wāřchnja wuřhadža řchecziřjanřka řcheczeniza. S tajkim wāřchnjom mėřachu řo řnutřkownje a řwonkownje wot wřcheje njeczisřtoczē, s pšchibóřřtwa wuřhadžazeje, wucziszczicz.

Tež drařtu mėřejche řakub řa womasanu pšches pšchibóřřtwa. Hižo tehdy bē wāřchnje, so řo řwonkownje na drařczē wřchelake řwjate řnamjenja wořnamjenichu.

3. A řmy-li potom wřcho, sctoz je pšchibóřřke a hřčchne nad nami, wotbyli a řmy-li řo zyřle našchemu prawemu Bohu wuřwjeczili, dha řtanywřchi pójmy do Bethela, so byřch tam woltař řwarik temu Bohu, kotryž mje je wuřřřřchal řa czař mojeje řyřchnocczē, a je řo mnu byl na puřczu, po kotrymž řym czařnyk.

4. Na to dachu jemu wřchē zufe bořki, kotrež bėchu pod jich řufomaj, a řynki na jich wuřchomaj je řłowami a řuřřarřřimi hřoncžkami popiřane, kotrež bėchu řa řchřitowarjom a wuřchowarjom we wřchėch nuřach a řtrachach wuřzy řebi wāřili; a wón wřcho řahřeba pod dub, kotryž w řaju pódla Sichema řtejeřche, řnawo tónřamón, pod kotryž bėřche nėhdy řbraham řwój řtan pořtajil, a pódla kotrehož bėřche potom tež woltař natwaril.

Řynki na wuřchomaj, s řuřřarřřimi hřoncžkami popiřane, mėřachu człowjeka wuřchowacz, so řo jemu njeby pšches řynki „řtalo“.

Řróřdne mėřto pod tutym řchřtomom bē řwjatoczne mėřto, hdzēž je tež řosua pořředni řejm wotmėwajzy řamjen pořtajil. Dubej pak řėřachu po řakubowym řřtřku, tu nam řdžėřenym, hiřczczē řa czař řudnikow „řuřřarřři dub“.

Řdžēž je našcha biblija „dub“ pšchelořowala, mařch řebi řuřřto na terebintu myřlicz; to je wřřkwi, wřchėdnje řeleny řchřtom s tořřřym czėłom a wjele hāłwami, s rořřwėřanej, řchėřej řkoru a prořřřym, řwėczatym řelenym řiřczom. Řeje řłody řu wōřjeczī, w řitřkach wřřaze, s kotryřczj řo prawdžity řerpentiu dořtala. Tutón řchřtom ma, řaž našch dub, dořhe řiwjenje. Prawdžity dub nadeřdžemy tež w řwjatym piřmje; wořebje řnate bėchu řařanřke hory pšches dubowe řaje.

5. Dokonjawiřchi tajke wucziszczjenje a wuřwjeczenje, czeřnichu wot tam přecz. A Boži řtrach, bořocž wot Boha do nich płodžena, pšchidžē na mėřta, řoko wokolo nich ležaze, so řo, hacz řunjež mėřachu wjetřche mořy a bėchu řa řohko mohli řadajemyř Sichemczanow wjeczicz, tola njeřonjachu řa řakubowymi řynami, o řo řo bojachu, řřraelowemu domej nėřajku řchřwdu cziřicz.

6. Tak pšchidžē řakub wuřchowany se řwojim zyřym domom 7 mil k połodnju do řuza w řkanaanskim řraju, kotrež řo Bethel mjenuje, se wšhitkim řudom, kotryž bėřche s nim, s wotrocžkami a řluzobnyymi džowřkami a se řwojimi řtadłami.

7. A natwari tam woltař, pšchemėni řamjen, pšched 30 řetami tam pořtajem, po Božej řařni do woltařja, a mjenowāřche mėřto řl Bethel, to je: řethelřki Wóh, teho dla, so řo jemu tam Wóh bėřche řjewil, hdzj wón pšched řwojim bratřom czeřařche.

Řamnyřł tutyřch řłowol njeje podawř řamón, ale jeha řczėřhwł. A cžemu je wón w Božej řuzy řluzil, na to dopiřowarř hlada, niž pak na człowřke řawinowanje. Řelko bėchu řakubowi řynojo hódni, wo tym maja druyř řudžicz.

W hebrejskřch řłowach řteji mnohota: teho dla, so řo jemu tam „bėchu Bohojo řjewili . . .“, to je Wóh w mnohoczzi, njebjejke řjewjenje, w kotrymž je wón Boha a řelko řandželow wohladał. Wóh (hebrejszy: řłohim) je wurāř řa Boha niž po wōřobje; teho dla móža řo s tutym wurāřom Wóh a řandželjo na dobo, s zyřla wřchřchē bóřřke byczā wořnamjenicz. Řenož řandželam njeřarjetnje řo řenje řłohim; woni řėřaju řłohimowi řynojo. Ale njebjejke byczā, w kotryřczj řo Wóh hjeř wřchcho řmuczjenja pšches hřch czřřty a hjeř řřėdnika řjewi, řapřchimujā řo řuřto do njebjejkeho a bóřřkeho, so řo se řłowom „bóřřtwa“ wřchē njebjejke byczā, Wóh a řandželjo, řapřchimnu.

8. Hdzj bėchu do Bethela pšchřřchli, wumřje řebora, řebekzyřna dóřka, a pšchewodžana wot wulkeje řrudoby w řakubowym domje řu pohřebana w dole pola Bethela pod dubom, kotryž řu pomjenowany řarowanřki dub, řarowanja dla, pšchi řhowanjū wuřřkorženeho.

řebora (= pčolka — řjane mjeno řa řóřdu řluzobnu) bėřche nėhdy s řebekku, se řwojej řnjenje, do řkanaana czahnyka, po jeje řmjerczi pak, wo kotrež řo nam niczo njeřdželi, bėřche řo najřřerřcho řa řakubom do řarana podała a bē potom w jeha domje n-ořtala a je řo k řebekzyřnym wnučřlam mėřa, doniz njeje w Bethelu wumřjeka. řřławny dub niže Bethela, kotrež mėřto je potajřim na hory ležalo, mėřejche na řeboru řpominacz.

Wo Deborje piša Luther: Za mam ja to, jo je tuta Debora byla mudra a bohobojsna žónka, jo je ju czeledž jako wowku czeležiła, kotraž je Safubej služila a radžila, a nahadžachu jeho hórke strachy a tyschnosće, dha je hebi hušto wot njeje pokoj do wutrobny rěčecž dał. Pšchetož žony, kotrež bohobojsnosć lubuja, měwaja tež wošebitu hnadu, jo móža druhich trojchtowacž a jim jich bolosće polóžicž, a žónke rěče bóle cžlowjeka jimaja, hacž mužšte.

II. 9—15. Safub bě cžaš, ja kotryž so měješe wucžiježicž, nětko zyle pšhetrał, jeho dom běše nětko zyle Snjesow, nětko móješe zyle pšchewidžecž, tak bě Bóh jeho dotal wodžil. Nětko dha bě na cžašu, jo so jemu mjeno Israel šwjatocžnje wobkruczi, a so so šjewjenja, Abrahamej něhdy date, jemu wošpjetowachu, a so by so tak jako dospólny požohnowany Abrahamow potomik a jako namrěčž Božich šlubjenjow pšchipožnal. Safub pak špójnaje š tajkeho pšchipožnacža wofiw, so šu nětko wšchě wuměnenja ja jeho něhdusche šlubjenje dopjeljene.

9. A Bóh so šašo Safubej šjewi, jako wón bě š Mešopotamiškeje pšchichoł, a runje jako bě so jemu šjewil, hdyž pšchod 30 lětami tam pučowasche, tehdom wo šnje, nětko š widžomnej wofobu wo dnju, a požohnowa jeho a postaji jeho, dokelž běše Bože wodženje w Safubowym žiwjenju nětko š wěstemu kónzei došchlo, ja teho, kotremuž maja so wšchě šlubny dostacž.

10. A Bóh džeše š njemu, š woprědka jemu te mjeno, kotrež měješe jeho wošebite štejšečžo w štawisnach, nam wo štarych wótčach powjedazyč, a dale jeho wošebite štejšečžo š Bohu wošnamjenicž, kotrež pak běše so š podawkami w Sichejme hrošnje womórale, jemu wucžiježene wrócžo dawšči: Tebi Safub rěčaju po tym, šchtož je tebi pšchinarodžene, a ty šy tež Safub po lešnosći šwojich šynow; ale tebi njedyrbja wjazy Safub rěcač, ale Israel dyrbi tvoje mjeno bycž, kaž šym tebi něhdy prajil, a nětkole hdyž šy š potutu a wěru hrěch, so šchěrjazy, wot šebje wotpožožil a šy so ponowil w šwojim duchu, dha tebi to š nowa wošpjetuju. A tak jemu Israel rěčaju.

Pšchicžinu ša mjeno, kotraž je so nam 32, 29 šdžělila, ma špižacžel tu ša šnatu. Bóh pak tele mjeno tu wobkruczi, dokelž je to mjeno, kotrež je Safub ša šwjašt nětko šwjasomny dostal.

Safub je hebi nětko tele mjeno pšchipožil: ale tež šwjate pišmo nałožuje nětko tele mjeno cžašto, wošebje tam, hdžež Safub jako bėdžet š Bohom a cžlowjetami wuštuwuje.

11. A Bóh na ponowjenc mjeno tež ponowjenc žohnowanje šwjašajzy a šlubjenje, něhdy Abrahamej date, po šlowje a po wopšchiječžu tež na njeho šložžy džeše dale š njemu: Za šym wšchekomóžny Bóh, plodž so a pšchipožej so w twojich šynach a w jich potomikach; ludy a šplahi pšchidu wot tebe, a kralojo wuńdu š twojich šjedrow.

Tak měješe so Safub dopomnicž, jo Bóh nětko wulki hnadny šlub, něhdy š Abrahamom šwjašajzy, wobnowja.

12. A kraj, kotryž šym Abrahamej a Šaakej dał, chzu ja tebi dacž, a chzu jón twojemu šymjenju po tebi dacž.

13. Tak špi Bóh wot njeho — jako něhdy wot Abrahama — wot teho měštna, hdžež běše š nim rěčał.

14. Safub pak, kotryž bě kamjeń, něhdy tam postajeny a š wolijom wobkrjepjeny, hižo do prawdžiteho woltarja pšchetworil, postaji druhe kamjeńtne šnamjo na tym měštaje, na kotrymž wón běše š nim rěčał; a šim na nje picžny wopor š wina, a wofrejpi jón š wolijom.

Š wjetšcha bėchu wopory š picžny woporom š wina šjednocžene. Tak měješe so picže Bohu pošwječicž, a pšches tajke podacže chzychu cžlowjekojo so Bohu šamemu podacž, kaž pšches šfótne a mufowe wopory zyrbu. Picžne wopory wuliwachu so š wjetšcha pšchi woltarju.

15. Safub narjekny temu měštu, hdžež běše Bóh š nim rěčał, Bethel.

W 7. šchtucžy je Safub mjeno Bethel jenož š počahom na prjedawšche Bože šjewjenje wobnowil; nětkole pak wurošče tele mjeno š jeho wutrobny, kotraž je pšchepjeljena je šjewjenjom, kajtež je so jemu runje doštalo. Tak je so ša tele měšto stare mjeno šwjatocžnje wobkrucžilo.

III. Šchtucžka 16—20. Safub wucžehnje š Bethela do Ephrata; po pučžu wumrje jemu Rachel, šwojeho drugeho šyna Benjamina porodžiwšči.

16. A wóni cžehnjechu po cžašu š Bethela; wšchato jeho Boža šajnja njebė na pšchego, ale jenož tak dołho chzyla šwjašacž, doniž njeby šwoje šlubjenje zyle wufonjał. A hdyž běše hiščeže

jene hono pola, něhdže 1 hodžina, wot Ephrata, 2 hodžiny š porodnja wot Jerusalema ležazejo, dha porodži Rachel, kotraž běše po 16 lětach š druhom rasej šamodruha.

17. A měješe cžežki porod. A hdyž tak cžežko na porodže džělāsche, džeše baba š njej, so by ju š nowa šhroblika: Njeboj so, pšchetož teho šyna tež šmeješ; tvoje džecžo je šašo šyn, džecžo š wošebitej hódnosćju.

18. Hdyž pak š dušcha wuńdže a wona cžujesche, so ma wumrjecž, narjekny wona narodženemu šynkej Ben-oni = džecžo močich bolosćow, ale jeho nan, so njeby jemu mjeno se štajny a štajnje nowym dopomnicžom bylo, jo je macž šhubil, mjenowasche jeho runje na wopak Benjamin = šyn je šbožom, pšchetož wón, muž š nadžiju, měješe ša to, jo jemu tele džecžo hiščeže wjele šboža a wježela šwedže, hdyž tež Rachelina šmjercž jeho wulzy jara potulešche.

(Potracžowanje.)

Wšhelake š bliska a š daloka.

— Šsrjedni mějachny šwój šerbski džen w Budyščinje dopođnja po 10 hodžinach měješe so w „Wiščežej jamje“ nalětnja šhadžowanka, w kotrejž so wošebje jednasche wo rošpšchedacže Šejlerjowych špišow. Šnjes profesor rycer Muka, šarar Šandrik-Ššlepjanški a šaplan Šudriški dawachu dobre pokowy ša tule naležnosć. Ša měšto pšchichodnje šlowneje šhadžowanke je so Šlukšch postajil. Po škóncženju šhadžowanke wotewri šnjes profesor Muka šhromadžinu rěčejšpštneho wotrijada. Šnjes šarar Šandrik-Ššlepjanški džeržešche dwoji pšchednosč, š přenja wo wudacžu pruskeje šerbskeje agendy a š druga wo šwójbnych mjenach w šwojej Ššlepjanškej wošadže. Šnjes šarar Šólč š Budyščina je redakciju němšto-šerbskeho ručneho šlownika na so wšal a so jemu jako pomozna komižija pšchi šymle wulkim džele postaji šnjes wšchšchi wucžer Šiedler a šnjes šeminarški wucžer Wiczas w Čžopawje. Ša rěčejšpštny ščehowasche narodopišny wotrijad, hdžež nam tež šnjes šarar Šandrik rjany pšchednosč wo ludowym špěwanju pšchi wšchelakich šwjatocžnosćach w šwojej wošadže pošiczi.

Posledni toler.

Daj mi šajchčil š šamora, Šarka, cžerwjeny šajchčil, ty drje wěšch, so šu tam hiščeže pjenješy nutšach. Ty dyrbišch po mufu hič; my mamy jenož hiščeže malo bėrnow. Ach, jeno so bych šašo móhla plófacž šhodžicž!

Tak šdychowasche štara wudowa Ššellmannowa, kotraž je šwojim wnucžkom wšhoko w šomorzy pod ščechu bydlešche.

Šarka cžerwjeny šajchčil pšchinješe, hebi rubišcho wotolo blėdeho woblicža šwjaša a šorb na rufu wša. Wona so š wowzy štupi, kotraž štary toler, šajliž nětko wjazy njewohladasch, mjes porštami džeržešche a jón šrudna wobhladowasche, kaž by so wot njeho dželicž njemóhla. —

„Ach džecžo!“ hdy by šonle toler powjedacž móh, ty by so džiwała. Dołhe lėta šym jón šwěru šhowała, hušto wobhladowala, a na šandžene cžašu hebi pomyšlika. Ale šchto to pamha, mój dyrbimoj tola žiwaj bycž.“

Šchto dha je š tym tolerjom, wowka?“ so šolečka praschese, nješmēm to šhonicž?“ A pšchi tym majšasche wowzy šrudne woblicžo.

„Ach ju, džecžo! Čžehodla njedyrbjala to wjedžecž šmēcž, to dže je šama šistorija wo lutej Božej hnadže a šmilnosći, wona so bóršy wupowjeda. A hdyž masch tule šymu na pacžerje šhodžicž a budžesch šonfirmirowana, njech je tebi tale šistorija napominanje, jo masch Boha pšched wocžomaj a we wutrobje a so hladašch do hrěcha šwolicz a cžinicž pšchecžiwu Božej šajni.“

Šlaj, ja bėch něhdy tak štara kaž ty a mějach tež na pacžerje šhodžicž, duž mi štary džed toler dari, jo móhla hebi rjanu bibliju ša šonfirmaciju kupicž. Wón šam běše štary pobožny muž, kotryž šwoje bėle wlošny ščejcžu noschese a šam šložny džen štam w bibliji cžitasche. Ša bėch hiščeže mloda haložka a moja wutroba běše na wjele drugeho šhiba na bibliju šložena. Druhe šolzy bėchu hižo powjedale wo pišanych židžanych bantach a wo blychčatych jehlach a šchizach, na to džeše mi myšl. Ša so tehodla rošbudžich, darjenny toler šajšecžerč a hebi něšchto blychčateho ša to kupicž. Šušto štejach pšched wofnami, hdžež bėchu te rjanewěžny na pšchedacže wustajene, jene rješiche hacž te druhe; najradšcho bych hebi wšchitko kupila, ale ša toler lėdy židžany bant a nekajtu jehlu dostach. Drje we mui šlób wolašche: Ty njeprawo

cziniach! Ty by na tym puez! — ale ja na ujon njeపోမ္မာရ်, ja bebi bibliju njeкупич a nikomu niczo wo tym tolerju njesjewich, kotryz do dwojateje papjery sawaleny w futni noschach. Tola tez to druhe kupowanje wot jeneho dnja na drugi wotstorkowach, to mejesche hischeze dolho khwile.

Duz mje czezka thorocej popadze, to drje besche scharlach. Sa w najwjetsej hezy lezach a bludnje powjedach. Posidzisho mi moja macz powjedajche, jo hym pschezo wo dzedze powjedala, kiz je hrozo pscheczino mi ruku posbehnyl a wo bibliji, kotruz bych kupicz dyrbjala a wo muddnych a czerwjennych bantach, kotrez bechu jo mi wokolo nohow a rukow sashmjatale a wo jehlach, kotrez bechu mje kalale. A jako besche wona tolet w mojej futni namakala, besche na sjawne pschischlo, kat ho ta wez mejesche.

„Sako bu mi saho lepje, lezesche pschi mojim lozu rjana nowa biblija, ale tolet moja macz wudala njebesche, ale mi jon drugi krodz na konfirmazijim dnju dari a praji mi podla dobre, khutne klowo, so dyrbyn jon pschezo thowacz a bebi jon husto wobhladacz a pschi tym prohecz: Njewjedz nas do spytowanja!“

„Netko dzi, ja bych tebi tez rad tolet na twojim konfirmazijim dnju darila, Marka, ale dyrbimy muku mecz. Dzi khwatajzy — ja chzu Boha lubeho Knjesa prohecz, jo namaj pschepomha. Won dobre pucze wshudze a pomoz wudze!“

Marka srudna po sthodze dele dzesche a delka stejo wosta, bebi tolet hischeze juntrocz wobhladowasche je zelniwymaj woczkomaj; jej besche, kat by jej prajil: „Njedaj mje prjecz! Sa chzu pola was wostacz.“ Ale schto pomhasche. Wuka dyrbjesche bycz. Delfach ju pienjezny postnik setka, na nju pohlada, kat by jo jeje nescho wopraschecz chyzl, niczo pak njepraji a horje dzesche.

Sako ho holeczka ja pol hodziny wroczy, muku w torbje, nadeidze wowku se styknjenymaj rukomaj ja blidom, na kotrymz ruzn stotych lezesche. Sazne byly radosce bijachu starej zony psches faldate wobliczo a i jejnych woczow kmjesche ho radoscz, ale prajicz niczo njemzesche, wona jeno i ruku horje pokasowasche a dzafnu modlitwu spewasche temu njebjestemu pomocnikaj i nuly. Szyn, kiz besche do Ameriki wuczahnyl, besche ho na swoju staru macz dopomnil a jej 100 hriwnow poflak. —

Alle netko ton posledni tolet! ton posledni tolet! ton besche prjecz daty. — „Ach so bychmojenoz hischeze schtworecz hodziny woczaktoj!“

„Wowka“, praji Marka, „ja ke khlamarzej pobehnu, won jon hischeze w swojich pjenjesach smije, ja wem, hde je jon tyknyl. Sa hym tu hndom saho!“

Wona po sthodach dele czerjesche, — potom po hasy horje, psches torhowschezo, so wshitzu ludzo ja tej holeczku hladachu; skoncenje stejesche wicha bjes dycha w khlamach, dzegacz hriwnowski stoty na blido polozi a wo tolet proschesche, kotryz besche tam runje saplaczila. Khlamar ho wshon dziwasche, won swoj kaschczik woczini a pjenjesy na blido polozi. „To je, to je!“ wolasche Marka a chyziche saho prjecz bezecz, bebi na to njemyhlo, jo je dzegacz hriwnow wjazzy hacz tolet. Khlamar pak ju sa rukawy dzerzesche a jej sbyttne pjenjesy da.

Wotryj stejesche saho pschi wowzy a jej tolet do rukow polozi.

Na konfirmazijim dnju Marka ton tolet dosta i tym hamym napominanjom, i kotrymz besche jon wowka dostala, ale i tym pschistajenjom:

„Boh je swerny, won budze tebe pohylnicz, a wobarnowacz psched stym!“

Kemshikhodzenje njekomdz.

Pruski kral Bjedrich Wylem III. by prajil: „Njedzela wuczini tydzen a nochyzli ke mishi khodzicz, by mi tez swjedzeniske nje-dzeliske smyslenje a i nim to najlepsche zykeho dnja pobrachowalo.“ Duz by won porjadnje njedzeli ke mishi khodzil je swojej swobju a rosunjesche wshitko, schtoz by jeho mohlo wotdzerzecz, idalowacz. Won, kiz mejesche telko dzelacz a wostaracz, nusneje khwile namaka. Tcho dla tez swojim sastojuikam porokowasche, hdyz ho i kemshikhodzenjom komdzachu, a hdyz bychu prajili, so khwile nimaju, by to njekniczomne samolwjenje mjenowal.

„Czaz, kotryz w zyrkwi k natwarjenju pschewyasch“, by kral hujschicho prajil, „njeje shubjeny; psches njon wofschewjeny a pohyljenny czlowjek lozo a lepje dzela.“

Tak jich Bohu zel wjele njemyhli. Tak bebi tez tamny schewz njemyhesche, kiz njedzeli wot njedzele na swojim stolzu bedzo dzelajche. Wobabojajny pschepuz, kotryz i napschecz a w hojszenzu

bydlesche, besche jeho i wofna wobfedzbowal, kat won njedzeli fle-pajche. Tez po Bozej kluzbje hischeze pschi swojim dzele bedzesche. Pschepuz bebi nelajku pschiczinu wumygli, do khlamow stupi a swuju njespojnoscz na njedzelskim dzelanju wupraji. Schewz wotmolwi:

„Moj luby knjeze, ja hym khudy, duz dyrbju njedzeli dzelacz, hewal wobstacz njemozu.“

Pschepuz wotmolwi: „Zadyn dzim, so scze khudy; ruuje teho dla scze khudy, dofelz njedzeli dzelacz. Njemescze wy, so wo swjatym dnju pikane steji: Boh pozohnowa jon? — Sa chzu i wami kontrakt sczinicz; pschestancze njedzeli dzelacz a swjeczche ton dzen, kat ho kheschizijanej salezi. Najdleje sa leto jow saho pschindu a potom wam wschu schtodu saplaczu, kotruz scze mel, hdyz wot netka njedzeli wjazzy njedzela a hdy by tez sto tolet wuczini.“

Schewz besche i tym spokojom, won njedzeli dzelacz pschesta a ja to porjadnje ke mishi khodzjesche.

Sa pjecz mefazom pschepuz saho pschindze a ho prashesche:

„Mo, mischtrje, scze kontrakt dzerzal?“

„Haj, moj knjeze!“

„Mo, kat wjele dyrbju wam wuplaczicz?“

„Wuplaczicz? — niczo, do zyka niczo; jo njedzeli wjazzy dzelal njeschym, to mi zaneje schtodu pschinyehlo njeje, swjeczenje njedzele pak je mi wjele zohnowanja pschinyehlo; pschetoz psched pjecz mefazami nihde njedohahajche, netko hym bebi kamo fruwu kupil a ja wschu niyu je postaranc!“

Wopomni, luby czitarjo: Sdzecz je wola, tam je tez pucz! — Schtoz ma wopravdze teho Knjesa a jeho klowo lubo a chze klobd swojeje dusche stajicz, ton tez kredki, pucze a khwile ja Bozu kluzbu namaka. Czaz, kiz Bohu woprujesch, ho njeshubi. Sdyz pak tudy delfach zaneje khwile ja teho Ebodzika nimasch, won tez khwile ja tebe njesmije we wecznoscz.

Khumscht, prawje wjekele a swozownje zivy bycz.

Schwedski kanzler, hrabja i Drensterna, kiz je i historije 30-letneje wojny snaty, ho w poslednich letach swojeho ziwjenja wot sjawnoscze wroczy sczeze. A jendzelskemu poflanzej Whitlokej, kiz jeho w jeho kamotnoscz i wopyta, won pschi dzelenju praji: „Sa hym wjele na swecze nashonil a netoru wjekele hodziny mel; ale khumscht, prawje wjekele a swozownje zivy bycz, njeschym prjedy rosunil, hacz netk. Sa ho mojemu Bohu dzafuju, jo mi khwile da, jeho a mje kameho prawje jesnac nawukmecz. Moje jeniczke wjekele, kotrez mi wjazzy placzi, hacz wschu, schtoz moze swet dacz, je pofnacze lubosche Bozje a czitanje jeho krasneho klowa. Wy, moj knjeze, stejicze netko w kczjaznych letach ziwjenja a w nahladnoscz i pola kralow a wjetchow, macze najwazuische wezy wobitaracz a wuwjedzecz wschu w polnej strowoscz i mozy; ale wshitko to was junu wopuscheci. Potom budzecz moje klowa lepje rosunicz a ja werne pofnac; potom budzecz pofnac, jo wjazzy mudozecz, trofcha, wernosche a wjekelosche w czichim Bohu podatym ziwjenju a w czitanju jeho klowa ho namaka, hacz pschi wschch kralowski a wjetchowskich dworach a we widzenoscz i nahladnoscz i psched czlowjekami.“

K rozpominanju.

W Stargardze steji wulka Marina zyrkej. We dalofich rumach je duchowny jenoz tehdom rosunicz, hdyz won runje na Khrystu-bowe snamjo i napschecz a kletki hlada. — To chze nam prajicz, jo moze jenoz tajke predowanje do wutrobny ho dobycz a drubich do predka pschinyescz, hdyz pschipowjedat ewangelija na Tesuza hlada we werje.

* * *

Jene kamo wot skazenja wumozje: Tesubej zivy bycz, Tesubej wumrjecz.

* * *

Schtoz chze k prawemu wjekele pschincz, dyrbi swuju bibliju do rukow wsacz.

Daliche dobrowolne dary ja wbohe armeniske khyroty:

M. M. i Kh. 4 hr.

W mjenje wobohich khyrotow praji wutrobny dzaf

Golecz, redaktor.